

Становище на съдията Нено Неновски

Мисля, че в решението трябваше да се отдели повече внимание на посещенията на чужди войски на българска територия за провеждане на военни учения. Такива посещения могат да придобият особена актуалност във връзка с военното сътрудничество между България и държавите, участващи в инициативата "Партньорство за мир".

В мотивите на решението се отбелязва само, че при съмнение за характера на влизането на чужди войски на територията на страната, когато те ще участват във военни учения, Народното събрание е органът, който трябва да се произнесе окончателно (т. III). С това се подчертава възможността пребиваванията на чужди войски за участие във военни учения да има (или да придобива) според условията различен характер.

Поначало посещенията за извършване на военни учения нямат военен или военно-политически характер в смисъла, възприет в решението на съда. Целта на чуждите войски не е военна в собствения смисъл на думата. Не се състои в провеждане на военни действия (определени бойни действия плюс работи, с които се подготвят и осигуряват определени бойни действия). Тя е военно-учебна. (Ако се говори за бойни действия, те са учебно-бойни.) Без съмнение военното учение има или може да има и политическо значение. Но на преден план излиза не това значение. Основното е обучението, професионалната подготовка на военнослужещите и на войските. Поради това характерът на военното учение не е и военно-политически.

Всичко това е така обаче по принцип. Защото военните учения се провеждат при различни условия. В зависимост от условията могат да се преценяват различно и целите им, мотивите на военното и политическото ръководство на чуждите войски и пр. Ето защо и характерът на посещението (пребиваването) им на територията на страната може да получи различна оценка, поради което и въпросът за разрешението да пребивават на територията на страната ще се постави различно.

Обстоятелствата, които ще определят нееднозначна оценка, са от различен характер: количеството на чуждите войски, които ще участват в учението; времето (продължителността му) на пребиваване на чуждите войски; на каква част от

територията (сухопътна, морска и др.) ще е пребиваването; района от територията на страната, където ще се провежда учението; на коя държава (организация) са войските и т.н.

Тъкмо в случаите, когато се окаже, че чуждите войски, за пребиваването на които се иска разрешение, си поставят цели, надхвърлящи военно-учебните, с което може да се застрашат териториалната цялост и суверенитетът на страната, разрешението трябва да бъде отказано. Същото се отнася и за случаите, в които пребиваването на чуждите войски може да придобие застрашаващ интересите на страната политически характер (например поради причини от верско, етническо и пр. естество). При неяснота относно тези цели и този характер трябва да се произнесе Народното събрание. Иначе, доколкото военните учения поначало нямат военен или военно-политически характер, разрешения за участие в тях на българска територия дават други държавни органи (органи на изпълнителната власт), определени със закон. Тези други държавни органи ще отказват и разрешението, когато няма съмнение за недопустимостта на целта от гледна точка на интересите на българската държава.

Необходимостта от преценка на различните условия и възможността за различно решение при посещения по-специално на чужди военни кораби, вкл. и за провеждане на военни учения, се имат предвид и в нормативни актове (чл. 5, ал. 3 и чл. 8 от Правилника за прилагане на Закона за морските пространства на Народна република България от 31 декември 1987 г., обн., ДВ, бр. 9 от 1988 г.; изм., бр. 82 от 1988 г.).

Едва ли е нужно да се казва, че в духа на Конституцията може да се поставя въпрос за разрешаване на чужди войски да пребивават на територията на страната за участие във военни учения само заедно, съвместно с български войски.